

I. Informacje ogólne

1. Nazwa zajęć/przedmiotu:

Arteterapia

2. Kod zajęć/przedmiotu:

3. Rodzaj zajęć/przedmiotu (obowiązkowy lub fakultatywny): fakultatywny

4. Kierunek studiów: Biologia i zdrowie człowieka, studia stacjonarne

5. Poziom studiów (I lub II stopień, jednolite studia magisterskie): I stopień

6. Profil studiów (ogólnoakademicki / praktyczny): ogólnoakademicki

7. Rok studiów (jeśli obowiązuje): I

8. Rodzaje zajęć i liczba godzin (np.: 15 h W, 30 h CW):

Wykłady: 10 godzin

Ćwiczenia: 25 godzin

9. Liczba punktów ECTS: 4

10. Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy, adres e-mail prowadzącego zajęcia

prof. UAP dr hab. Robert Bartel, robert.bartel@uap.edu.pl

11. Język wykładowy: **polski**

12. Zajęcia/przedmiot prowadzone zdalnie (e-learning) (tak [częściowo/w całości] / nie): **nie**

II. Informacje szczegółowe

1. Cele zajęć/przedmiotu

Arteterapia jest formą terapii, w której podstawowym elementem komunikacji są szeroko rozumiane środki artystyczne, proces twórczy oraz powstające w wyniku tego dzieło. Celem zajęć jest:

- zapoznanie studentów z definicją, historią, celami i mechanizmami oddziaływania arteterapii wizualnej,
- zaznajomienie studentów z podstawową wiedzą dotyczącą możliwości i ograniczeń terapeutycznego oddziaływania za pomocą różnych form sztuki i twórczości wizualnej,
- zapoznanie studentów ze środkami warsztatowymi stosowanymi w arteterapii w celu rozwoju kreatywności i umiejętności interpersonalnych oraz niesieniu pomocy w rozwiązywaniu problemów i konfliktów,
- zdobycie podstawowych umiejętności praktycznych w arteterapii spożytkowanych w celu w świadomego kierowania własnym zachowaniem, w redukowaniu stresu, w kształtowaniu zdolności do realistycznej percepcji rzeczywistości i właściwego funkcjonowania w społeczeństwie oraz w podnoszeniu samooceny i samoświadomości,
- zapoznanie i praktyczne przećwiczenie elementów sesji arteterapeutycznej,
- poszerzenie wiedzy w zakresie wykorzystania języka wizualnego w komunikacji pozawerbalnej,
- zapoznanie ze sposobami interpretacji procesu twórczego i samego dzieła oraz dostosowanie środków warsztatowych i technik arteterapeutycznych.
- zapoznanie ze sposobami spożytkowania rysunku, malarstwa, rzeźby, obiektu artystycznego i działań przestrzennych w arteterapii i twórczym rozwoju.

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują)

Brak wymagań wstępnych

3. Efekty uczenia się (EU) dla zajęć i odniesienie do efektów uczenia się (EK) dla kierunku studiów

Symbol EU dla zajęć/przedmiotu	Po zakończeniu zajęć i potwierdzeniu osiągnięcia EU student/ka:	Symbole EK dla kierunku studiów
Efekt_01	Zna psychofizjologiczne podłoże, podstawowe definicje, zadania, formy i rodzaje arteterapii.	K_W06, K_W12

Efekt_02	Zna podstawowe mechanizmy działania arteterapii, czynniki terapeutyczne i sposoby oddziaływania w arteterapii oraz specyfikę pracy z wybranymi grupami odbiorców.	K_W06, K_W12, K_U07
Efekt_03	Zna wybrane podejścia do terapii przez sztukę, podstawowe elementy i przebieg sesji arteterapeutycznej, sposoby omawiania procesu twórczego i samego dzieła klienta, posiada umiejętność ich zastosowania w praktycznych działaniach oraz rozumie rolę arteterapeuty.	K_W10, K_W12, K_W13, K_U07
Efekt_04	Posiada podstawową wiedzę z zakresu technik rysunkowych, malarskich, obiektu artystycznego i działań przestrzennych stosowanych w arteterapii i twórczym rozwoju osobistym i spożytkowuje w praktyce.	K_W12, K_U07
Efekt_05	Wykazuje zrozumienie wzajemnych relacji na styku różnych dziedzin nauki i sztuki oraz pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi aspektami arteterapii i wykorzystuje to dla dalszego rozwoju, a także posiada umiejętność wyszukiwania i kreatywnego wykorzystania wiedzy w zakresie realizowanych koncepcji arteterapeutycznych i prorozwojowych.	K_U09, K_U10, K_K06
Efekt_06	Potrafi przeprowadzić sesję terapii przez sztukę wraz z jej wszystkimi elementami składowymi włącznie z omawianiem prac uczestników, wykazuje umiejętność właściwego doboru środków i technik procesie arteterapeutycznym, jak również posiada gotowość do poddania go superwizji.	K_U11, K_K03, K_K06
Efekt_07	Posiada umiejętność współdziałania z innymi osobami oraz pracy zespołowej w ramach wspólnych projektów i działań arteterapeutycznych i prorozwojowych.	K_U10, K_U11, K_K02
Efekt_08	Ma świadomość wartości ciągłego kształcenia, nabywania nowej wiedzy i nowych umiejętności, posiada otwartą, nieoceniającą postawę umożliwiającą nawiązanie empatycznej relacji z innymi.	K_K03, K_K06
Efekt_09	Posiada gotowość do przyjęcia postawy etycznej niezbędnej w pracy arteterapeuty obejmującej: szacunek do klienta, akceptującą i otwartą postawę, wgląd we własny proces wewnętrzny, przestrzeganie zasady tajemnicy zawodowej, określenie i przestrzeganie granic określonych w kontrakcie terapeutycznym.	K_K03, K_K06
Efekt_10	Jest otwarty na wymianę doświadczeń i informacji, potrafi być elastyczny w swoich przekonaniach, sposobie myślenia i decyzjach realizacyjnych, które dostosowuje do zmieniających się warunków i okoliczności oraz jest zdolny do refleksji dotyczących społecznych, naukowych, etycznych aspektów związanych z własną pracą	K_U10, K_U11, K_K06

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiednich efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu	Symbol EU dla zajęć/przedmiotu
Narodziny idei, historyczny rozwój, definicje, zadania i formy, ogólne i szczegółowe cele arteterapii, oraz rodzaje arteterapii. Psychofizjologiczne podstawy arteterapii przez sztuki wizualne.	Efekt_01, Efekt_02, Efekt_03

Podział, charakterystyka i przykłady pracy z różnymi grupami odbiorców.	
Mechanizmy działania arteterapii. Czynniki terapeutyczne i sposoby oddziaływania w arteterapii. Zjawiska przeniesienia i przeciwprzeniesienia w procesie terapeutycznym. Katharsis procesem wewnętrznego oczyszczenia. Osiąganie wglądu w wyniku konfrontacji, analizy i interpretacji pracy w relacji terapeutycznej.	Efekt_01, Efekt_02, Efekt_03, Efekt_06, Efekt_09
Przebieg sesji w arteterapii indywidualnej i grupowej oraz rola arteterapeuty. Początki psychoanalizy a kreacja artystyczna i badania nad umysłem. Kod obrazowy, werbalny i początki pisma. Myślenie, empatia, świadomość i samoświadomość.	Efekt_02, Efekt_03, Efekt_05, Efekt_06, Efekt_08, Efekt_09
Zjawisko oporu w psychoterapii i jego omijanie za pomocą metafory w arteterapii. Właściwe definiowanie problemu, uruchomienie naturalnych zasobów samopomocy, wspomaganie pracy nad sobą oraz stymulowanie do zmiany.	Efekt_02, Efekt_03, Efekt_05, Efekt_06, Efekt_08
Psychoanalityczne podejście do sztuki a terapia przez sztukę. Klasyfikacja i wprowadzenie we współczesne podejścia do arteterapii: psychodynamiczne, humanistyczno-egzystencjalne, teorie rozwojowe i uczenia się, terapie systemowe, podejście ekspresyjne i multimodalne, terapia narracyjna oraz terapia skoncentrowana na rozwiązaniu	Efekt_03, Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06, Efekt_07, Efekt_10
Wykorzystanie rzeźby, obiektu artystycznego i działań przestrzennych. Język wizualny w przestrzeni, środki warsztatowe i różnorodne sposoby oddziaływań. Rozwijanie kreatywności przez zastosowanie nietypowych materiałów, narzędzi i technik.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06
Arteterapia oparta na uważności (Mindfulness-Based Art Therapy). Uważne, swobodne zapoznanie z mediami plastycznymi, sprawdzanie wszystkich narzędzi i zauważenie różnic oraz uświadomienie sobie uczuć i skojarzeń jakie wywołują: dotyk wzrokiem, dotyk pastelą, dotyk pędzlem, dotyk węglem, dotyk kredką.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06
Uważność oddechu, skanowanie, "przeгляд" wrażeń z powierzchni i z wnętrza ciała. Rysunek automatyczny prawej i lewej części ciała naprzemiennie lewą i prawą ręką rejestrujący te doznania. Po otwarciu oczu uważność patrzenia, praca nad skojarzeniami, rysunek dominującą ręką i praca na asocjacjach.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06
Uważność patrzenia i polisensoryczne przetwarzanie informacji wzrokowej. Uwrażliwienie na bodźce płynące z innych zmysłów. Praca z dźwiękami (uważność słuchania). Uwrażliwienie na bodźce smakowe, dotykowe i węchowe w działaniach na płaszczyźnie. Poszerzanie pola uważności i stymulowanie kreatywności przez synestezje ze zmysłem dotyku, węchu i smaku.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06
Komunikowanie się z własnymi emocjami, nauka ich rozpoznawania, różnicowania i akceptowania. Sposoby ich kontrolowania oraz wyrażania, za pomocą kompozycji, formy, barwy i materii. Próba wizualizacji własnych emocji oraz przełożenia ich na język gestu, znaku i symbolu.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06
Spożytkowanie twórczości bilateralnej w pracy z oporem przed zmianą.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06
Praca w oparciu o spożytkowanie symbolu i metafory nad życiowymi przeszkodami i problemami.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06

Rozszerzanie uważności na symbolikę związaną z własnym skrytem życiowym i tworzenie własnego autoportretu bez użycia twarzy. Próba odkrywania związków znaczeniowych i symbolicznych.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06, Efekt_09
Kontaktowanie się i sposoby pracy z lękiem (twórcze przekształcanie), który przeszkadza i wpływa hamująco na rozwój.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06
Uświadamianie sobie własnych uczuć w kontaktach interpersonalnych oraz rozszerzanie uważności na innych ludzi zarówno w wymiarze poznawczym i emocjonalnym. Praca nad rozwijaniem wrażliwości i empatii.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06, Efekt_08, Efekt_09, Efekt_10
Kontaktowanie się i praca z nieprzyjemnymi i przyjemnymi uczuciami mogącymi wpływać na nierealną ocenę rzeczywistości. Tworzenie obrazów i omówienie w celu uzyskania większego zdystansowania się do nich.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06, Efekt_09
Uświadamianie sobie wieloaspektowych relacji z wybraną osobą lub grupą osób. Próba wczucia się i zrozumienia uczuć i myśli drugiego człowieka w relacji ze mną oraz swoich w stosunku do niego	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06, Efekt_08, Efekt_09, Efekt_10
"Medytacja samoopieki" w stosunku do poszczególnych części skanowanego ciała ze zwróceniem szczególnej uwagi na miejsce w ciele, w którym czuję się najlepiej, najbezpieczniej lub które jest źródłem mojej energii. Tworzenie obrazu wizualnego możliwie wiernie pokazującego wszystkie aspekty tego miejsca, takie jak: światło i cień, kształt, barwa, faktura, materia i kontekst, czyli tło.	Efekt_04, Efekt_05, Efekt_06

5. Zalecana literatura

Wydawnictwa książkowe (wybrane fragmenty wskazane przez prowadzącego)

1. Bartel R.: Arteterapia i rozwój osobisty. Teoretyczne i praktyczne aspekty terapii przez sztukę. Tom I. Podstawy arteterapii. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Wydział Rzeźby i Działań Przestrzennych., Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Wydział Rzeźby i Działań Przestrzennych. 2016
2. Bartel R.: Arteterapia i rozwój osobisty. Teoretyczne i praktyczne aspekty terapii przez sztukę. Tom II. Zagadnienia szczegółowe. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Wydział Rzeźby i Działań Przestrzennych, , 2017
3. Łoza, B., Chmielnicka-Plaskota, A., Rudowski, T. (red.): Arteterapia: od teorii do terapii. Podręcznik przedmiotu, Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej.2013
4. Łoza B., Chmielnicka-Plaskota, A., Mosiołek, A., Patejuk-Mazurek, I. (red.). Arteterapia w praktyce klinicznej. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej. 2014
5. Łoza, B., Chmielnicka-Plaskota, A. (red.). Arteterapia. Część 3. Warszawa: Wydawnictwo Difin SA.2016
6. Malchiodi, C.A. (red.): Arteterapia podręcznik. (Przeł.) E. Bochenek, Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia Universalis. 2014

6. Informacja o tym, gdzie można zapoznać się z materiałami do zajęć, instrukcjami do laboratorium, itp.

III. Informacje dodatkowe

1. Metody i formy prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych EK (proszę wskazać z proponowanych metod właściwe dla opisywanego modułu lub/i zaproponować inne)

Metody i formy prowadzenia zajęć	
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	TAK
Wykład konwersatoryjny	TAK
Wykład problemowy	

3. Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem	35
Praca własna studenta:	
Przygotowanie do zajęć	20
Czytanie wskazanej literatury	20
Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	
Przygotowanie projektu	
Przygotowanie pracy semestralnej	25
Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	
SUMA GODZIN	100
LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA MODUŁU ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU	4

4. Kryteria oceniania wg skali stosowanej w UAM

Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest obecność na wykładach, konwersatoriach i ćwiczeniach. W trakcie wykładów i ćwiczeń stosowana jest forma konwersatorium, dlatego ocena jest łączną i wynika z właściwego i zgodnego z omawianą problematyką wykonywania ćwiczeń oraz brania aktywnego udziału w wykładach. W związku z tym na wykładach i ćwiczeniach obecność jest obowiązkowa. Studentka/student ma prawo do jednej nieobecności. Większa liczba nieobecności wymaga zwolnienia lekarskiego.

Ćwiczenia

Na ćwiczeniach obecność jest obowiązkowa. Student/studentka ma prawo do jednej usprawiedliwionej nieobecności na ćwiczeniach.

Warunkiem zaliczenia zajęć jest aktywna obecność na wykładach, zgodne z aktualnie omawianą problematyką zrealizowanie zadań w trakcie ćwiczeń i wykonanie kompozycji lub cyklu prac na jeden z wybranych tematów.

Kryteria oceny:

bardzo dobry (bdb; 5,0): zgodne z aktualnie omawianą problematyką zrealizowanie zadań w trakcie ćwiczeń i wykonanie kompozycji lub cyklu prac na jeden z wybranych tematów na poziomie poprawności 91-100%

dobry plus (+db; 4,5): zgodne z aktualnie omawianą problematyką zrealizowanie zadań w trakcie ćwiczeń i wykonanie kompozycji lub cyklu prac na jeden z wybranych tematów na poziomie poprawności 81-90%

dobry (db; 4,0): zgodne z aktualnie omawianą problematyką zrealizowanie zadań w trakcie ćwiczeń i wykonanie kompozycji lub cyklu prac na jeden z wybranych tematów na poziomie poprawności 71-80%

dostateczny plus (+dst; 3,5): zgodne z aktualnie omawianą problematyką zrealizowanie zadań w trakcie ćwiczeń i wykonanie kompozycji lub cyklu prac na jeden z wybranych tematów na poziomie poprawności 61-70%

dostateczny (dst; 3,0): zgodne z aktualnie omawianą problematyką zrealizowanie zadań w trakcie ćwiczeń i wykonanie kompozycji lub cyklu prac na jeden z wybranych tematów na poziomie poprawności 51-60%

niedostateczny (ndst; 2,0): zgodne z aktualnie omawianą problematyką zrealizowanie zadań w trakcie ćwiczeń i wykonanie kompozycji lub cyklu prac na jeden z wybranych tematów na poziomie poprawności 0-50%

Wykład

Warunkiem zaliczenia zajęć jest aktywna obecność na wykładach, zgodne z aktualnie omawianą problematyką zrealizowanie zadań w trakcie ćwiczeń i wykonanie kompozycji lub cyklu prac na jeden z wybranych tematów.

Kryteria oceny:

bardzo dobry: student wykonał wszystkie elementy składowe w zakresie powyżej 90%.

dobry plus: student wykonał wszystkie elementy składowe w zakresie 81-90%.

dobry: student wykonał wszystkie elementy składowe w zakresie 71-80%.

dostateczny plus: student wykonał wszystkie elementy składowe w zakresie 61-70%.

dostateczny: student wykonał wszystkie elementy składowe w zakresie 51-60%.

niedostateczny: student wykonał wszystkie elementy składowe poniżej 51% .